

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 червня 2026 року

**Одеса
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

ЛІТЕРАТУРА:

Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.

Лазос Г. П. Резильєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. *Актуальні проблеми психології*. 2018. Т. 3. Вип. 14. С. 26–64.

Назарук Н. В. Резильєнтність як фактор психосоціального благополуччя підлітків. *Габітус*. 2025. Вип. 79. Т. 1. С. 71–75.

Титаренко Т. М. Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпека. Київ : Марич, 2009. 76 с.

Ющенко І. М. Резильєнтність дитини в парадигмі ресурсного підходу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2015. Вип. 128. С. 302–306.

Masten A. S. Resilience in Children Threatened by Extreme Adversity: Frameworks for Research, Practice, and Translational Synergy. *Development and Psychopathology*. 2011. Vol. 23(2). P. 493–506.

Бойко В.В.

Курсант 203 навчального взводу ФПФ ОДР НПУ ОДУВС

Науковий керівник:

Щирська В.С.

доцент кафедри кримінального права та кримінології

ФПФ ОДР НПУ ОДУВС, к.ю.н. доцент

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ВІПОВІДАЛЬНОСТІ

Запровадження воєнного стану в Україні суттєво вплинуло на роботу всієї правової системи та підвищило значення кримінального права для захисту держави, громадського порядку й прав громадян. В умовах війни з'являються нові кримінальні правопорушення, а також змінюється небезпечність уже відомих злочинів.

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

На фоні воєнного стану багато нормативно-правових актів зазнало змін. Кримінальний кодекс України[2] також був змушений зазнати змін у зв'язку з введенням воєнного стану. До нього було включено нові склади кримінальних правопорушень; встановлено положення, за яких окремі дії громадян не

визнаються злочинними; у значну кількість складів кримінальних правопорушень воєнний стан додано як обставину, що обтяжує відповідальність за їх вчинення в цей період.

Кримінальний кодекс встановлює відповідальність за значну кількість кримінальних правопорушень, ознаки яких закріплені як у Загальній частині КК, так і в окремих статтях або їх частинах, об'єднаних у розділи Особливої частини. Одна стаття чи її частина може передбачати один або декілька складів злочину.

У теорії кримінального права розрізняють такі види складів злочину: звичайні (наприклад, крадіжка), привілейовані, та кваліфіковані (наприклад, крадіжка, вчинена за попередньою змовою групою осіб) та особливо кваліфіковані (наприклад, крадіжка з проникненням у житло).

За вчинення злочину, що охоплюється звичайним складом, передбачене базове покарання. Якщо ж діяння має ознаки привілейованого складу (які трапляються нечасто; зокрема, для крадіжки такі склади відсутні, тоді як прикладом привілейованого складу вбивства є умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони), закон встановлює більш м'яке покарання. Натомість вчинення злочину з кваліфікованим складом тягне за собою суворіше покарання, а за особливо кваліфікований склад — найсуворіші санкції.

Із 7 березня 2022 року Законом № 2117-IX внесено зміни до КК щодо посилення відповідальності за злочини за ст. 185, 186, 187, 189, 191 КК, вчинені в умовах воєнного стану. Це основні майнові злочини, які завжди становили значну частину всієї кримінальної статистики в Україні — крадіжка, грабіж, розбій, вимагання, а також розтрата і заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем.

Наприклад крадіжка — ч. 1 ст. 185 КК до цього вважалася не злочином, а кримінальним проступком, і за неї було передбачено покарання від штрафу 17 тис. грн. до обмеження волі строком до 5 років. Лише в разі вчинення крадіжки повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185), з проникненням у житло або інше володіння (ч. 3 ст. 185) чи у великому, особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185) — передбачалися покарання у вигляді позбавлення волі.

Нині ж крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану — є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану — одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 КК, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років.

Аналогічні зміни 8 березня 2022 року передбачені й за грабіж, розбій, вимагання, а також розтрата й заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем (корупційний злочин), які вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану. Всі ці злочини кваліфікуються одразу за ч. 4 відповідної статті (186, 187, 189, 191 КК) як особливо кваліфіковані [3].

Кваліфікування кримінальних правопорушень проти власності за ч.4 координально спростило роботу практичних працівників досудового розслідування. Але під час воєнного стану для слідчих з'явилися нові виклики, які є важливішими і важчими:

Злочини проти військової служби:

Дезертирство (ст. 407 КК). Основною труднощю є відмежування дезертирства від самовільного залишення військової частини, оскільки необхідно довести намір ухилитися від служби назавжди чи тимчасово. Ускладнює розгляд також встановлення умислу в умовах бойових дій та можливих об'єктивних причин відсутності військовослужбовця.

Непокора (ст. 408 КК). Проблемою є доведення того, що наказ був законним і підлягав обов'язковому виконанню. Крім того, складно відмежувати кримінальну непокору від дисциплінарного проступку, особливо в умовах бойового стресу.

Втрата військового майна (ст. 421 КК). Труднощі виникають при встановленні форми вини особи — умислу чи необережності. Також складно довести причинний зв'язок між діями військовослужбовця та втратою майна через неналежний облік у воєнних умовах.

Також важливими змінами кримінального законодавства України під час широкомасштабного вторгнення РФ є те, що долучили нові види кримінальних правопорушень. Такі як:

Колабораціонізм (ст. 111-1 КК);

Публічні заклики до агресії проти України (ст. 442 КК);

Розповсюдження дезінформації (ст. 436 КК) [4].

Також ми можемо помітити обмеження певних прав:

Суд має право застосувати запобіжний захід у формі тримання під вартою без згоди особи на строк до 48 годин з моменту її затримання (ст. 157 КПК).

Строки досудового розслідування підлягають продовженню.

Допускається проведення судового розгляду за відсутності особистої участі обвинуваченого.

Поза увагою не можна залишити те що – за КК України відповідальність настає з 16 років, а за тяжкі та особливо тяжкі кримінальні правопорушення відповідальність настає з 14 років. Через правову необізнаність діти стають «інструментом» або самотійними фігурантами КК набагато раніше, ніж усвідомлюють ризики. Тому профілактика (роз'яснення реальних кейсів, візити до судів/колоній, зустрічі з ювеналами) — не формальність, а нагальна потреба.

Отже, кримінальні правопорушення, вчинені в умовах воєнного стану, потребують особливої уваги з боку законодавчих і правоохоронних органів. Правильна кваліфікація таких діянь та обґрунтоване визначення кримінальної відповідальності мають здійснюватися з урахуванням не лише норм Кримінального кодексу України, а й конкретних обставин кожної справи. Забезпечення єдності правозастосовної практики та дотримання балансу між інтересами державної безпеки і правами людини є необхідною умовою ефективної протидії злочинності в період воєнного стану та за такі кримінальні правопорушення відповідальність настає з 16 років а в деяких випадках з 14 років.

ЛІТЕРАТУРА:

Про правовий режим воєнного стану. Закон України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. Стаття. URL: <https://pravo.ua/voiennyi-stand-iak-obstavyna-iaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/>

Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-20#Text>

Болгар О. В.

професор кафедри адміністративно-правових дисциплін,
доктор юридичних наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах суспільного розвитку проблема залучення дітей до протиправної діяльності набуває особливої актуальності. Воєнний стан, соціально-економічні труднощі, зростання рівня сімейного неблагополуччя, вимушене переміщення населення та активне поширення інформаційних технологій створюють додаткові ризики для дітей та підлітків. Неповнолітні можуть ставати об'єктами маніпуляцій з боку дорослих осіб, кримінальних угруповань або бути втягнутими у протиправну діяльність через негативний вплив однолітків, соціальних мереж чи несприятливе сімейне середовище. У зв'язку з цим особливого значення набуває організація системної профілактичної роботи, спрямованої на запобігання залученню дітей до правопорушень.

Профілактика залучення дітей до протиправної діяльності є комплексною діяльністю державних органів, закладів освіти, правоохоронних органів, соціальних служб, громадських організацій та сім'ї, спрямованою на усунення причин і умов, які сприяють формуванню девіантної та делінквентної поведінки неповнолітніх [1; 2]. Ефективність такої діяльності значною мірою залежить від належного організаційного забезпечення, міжвідомчої взаємодії та своєчасного виявлення груп ризику [6].

Важливою організаційною засадою профілактики є раннє виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах або демонструють ознаки соціальної дезадаптації. До таких ознак можуть належати систематичні пропуски занять, погіршення успішності, конфліктність, агресивна поведінка, схильність до порушення дисципліни, ізольованість від колективу чи контакти з особами криміногенного середовища [6]. Своєчасне виявлення зазначених факторів дозволяє організувати індивідуальну профілактичну роботу та запобігти подальшому розвитку негативних тенденцій.

Провідну роль у профілактиці відіграють заклади освіти, які мають не лише забезпечувати освітній процес, а й здійснювати соціально-педагогічний та психологічний супровід дітей [3]. Формування правової культури, виховання

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009